

Editorial

En els darrers temps es veu sovint explicitada, en els mitjans de comunicació, la voluntat dels responsables polítics de potenciar i incrementar de manera significativa els recursos destinats a recerca i desenvolupament (I+D). Aquesta voluntat ja s'ha concretat de manera clara en alguns camps o àrees científiques, sobretot en el de les «ciències», com seria el cas de les àrees biomèdiques, que en els darrers anys van estrenant instal·lacions (IRB-Institut de Recerca Biomèdica dins el Parc de Recerca Biomèdica) i afirmant un lloc capdavanter en la recerca tant en l'aspecte dels recursos com en el del prestigi i el del ressò mediàtic.

Sense haver de discutir les necessàries, i segurament encara insuficients, atencions pressupostàries al món de la recerca en els camps de les «ciències», el món de les humanitats segueix mal atès, probablement encara a causa d'una llarga i tradicional creença segons la qual la recerca en aquest camp de les «lletres» necessita molt pocs mitjans, fins al punt que —aplicant-hi el terme *cultura*— es dubta, fins i tot, que aquesta recerca consisteixi veritablement en investigació. Més concretament, i en el camp de l'arqueologia, ha costat molt fer entendre les seves necessitats, accentuades per unes especificitats o particularitats (treball de camp, analítiques, etc.) que fan imprescindible unes despeses molt elevades. A Catalunya aquesta mancança ha estat una constant en els darrers 25 anys, de manera que l'arqueologia catalana segueix anant coixa en l'aspecte dels recursos destinats a recerca, tot i que alguna de les darreres iniciatives semblen indicar una millora.

La situació no és senzilla, doncs. Tot i això, al costat de la vessant «recerca arqueològica» en termes tradicionals, ha aparegut, i sortosament s'ha consolidat, la consciència que la societat té l'obligació de vetllar per la protecció, conservació i difusió del patrimoni arqueològic comú. I aquesta funció, encarregada a les diferents institucions (estatals, nacionals, locals, etc.) és —diuen segurament amb raó— molt cara. Amb el pas dels anys, però, aquesta funció sembla haver perdut una bona part de la seva vessant de generar recerca, i ha consistit bàsicament en actuacions «patrimonials», majoritàriament desenvolupades des de l'àmbit de l'empresa privada, les quals difícilment tenen possibilitats i/o voluntat d'estimular la recerca en el sentit propi de la paraula.

Aquesta situació és encara més paradoxal quan s'observa que, a l'hora de comptabilitzar els recursos esmerçats en un projecte arqueològic, els mitjans utilitzats en la difusió i rendibilització social són, molt sovint, 10 o 15 vegades superiors als destinats a la recerca.

La situació no és bona i caldrà, des dels diferents «àmbits» de decisió, incrementar les dotacions dedicades a recerca a fi d'assegurar el seu bon funcionament en el futur de Catalunya. Aquesta necessitat que COTA ZERO vol fer explícita segurament haurà d'anar acompanyada d'un debat més ampli i obert a tota la societat. Què és actualment, a Catalunya, la recerca en arqueologia? Es poden considerar recerca les actuacions «patrimonials» preventives o d'urgència a les quals es dediquen la major part dels recursos públics o privats? Quina és la funció dins la recerca dels diferents «actors» clàssics o nous: empreses, administració, universitat, museus? Quins són els mecanismes de control per avaluar la recerca? Podríem continuar, però segurament que llavors pensarem que aquestes preguntes no són noves, que fa temps que ens les fem; però també ens sortirà el pensament que, enfront de la inèrcia quotidiana de l'actuació, val la pena també una reflexió i un debat.